

ประวัติการจัดตั้งสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนไทย  
ในต่างประเทศ

นักเรียนไทยที่เดินทางไปศึกษาต่างประเทศนี้ได้เริ่มมีมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว ตั้งแต่ในสมัยที่ประเทศไทยยังไม่มีทูตหรือตัวแทนของประเทศ ประจำอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งในขณะนั้น การดูแลและการจัดการศึกษา จึงเป็นไปในรูปที่รัฐบาลต้องขอความร่วมมือจากองค์การเอกชน หรือ รัฐบาลต่างประเทศให้ช่วยเหลือทำหน้าที่ดังกล่าว ดังปรากฏในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชว่า รัฐบาลโคซอใหม่ของลีเออร์ เคอลาญี (Monsieur de Lagny) ประธานกรรมการของบริษัทอินเคียตะวันออกของฝรั่งเศสให้ช่วยดูแล และช่วยจัดการศึกษาของนักเรียนทุนรัฐบาลไทยใน ประเทศฝรั่งเศส ส่วนนักเรียนทุนส่วนตัวเป็นเรื่องที่เอกชนจะต้องจัดการฝากฝังกันเองต่อชาว ต่างประเทศที่ตนรู้จักคุ้นเคย เช่นฝากฝังต่อกลาสวีเรือ พ่อค้า หรือมิชชันนารีชาวต่างประเทศ เป็นต้น

ต่อมาเมื่อการต่างประเทศเจริญมากขึ้น ในปีพ.ศ. ๒๔๐๖ ประเทศไทยได้จัดตั้งสถาน กงสุลขึ้นที่เมืองสิงคโปร์ ในปีพ.ศ. ๒๔๑๐ จัดตั้งสถานทูตขึ้นที่ประเทศอังกฤษ และจัดตั้งสถานทูต สถานกงสุลขึ้นในประเทศต่าง ๆ อีกหลายแห่งในระยะใกล้เคียงกันนั้น เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทน ของประเทศไทย ดูแลและรักษาผลประโยชน์ของประเทศไทยและคนไทยในต่างประเทศ สถานทูต และสถานกงสุล จึงได้รับหน้าที่ดูแลและจัดการศึกษาของนักเรียนทุนรัฐบาลในต่างประเทศด้วย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ แบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการวรรณคดีไทยสำหรับ  
ชั้นเตรียมอุดมศึกษา ตอนที่ ๒ (พระนคร: กุรุสภา พ.ศ. ๒๕๐๔) หน้า ๒๐

สมเด็จพระยาค้ำจรงราชานุภาพ คำอธิบายจดหมายเหตุเรื่องราชทูตไปลอนดอน  
(พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์ พ.ศ. ๒๔๔๔) หน้า ๑๑ - ๑๒

พ.ศ. ๒๔๓๕ ได้มีกฤษฎีกาจัดตั้งกระทรวงธรรมการขึ้น ทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาของชาติ และในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงธรรมการดำเนินการสอบคัดเลือกส่งนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงไปศึกษาวิชาในประเทศยุโรป ประกอบกับกระทรวงธรรมการในฐานะผู้รับผิดชอบต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของชาติ ต้องจัดส่งนักเรียนของกระทรวงฯ ไปศึกษาวิชาในยุโรปปีละหลายคน เป็นประจำทุกปี กระทรวงธรรมการจึงได้เข้ามามีบทบาทในการดูแลและจัดการศึกษาของนักเรียนทุนรัฐบาลในต่างประเทศด้วย กับได้ขยายงานด้านการดูแลและจัดการศึกษาของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยรับดูแลนักเรียนทุนส่วนตัวที่ผูกครองประสงค์ขอฝากไว้ในความดูแลของรัฐบาล ดังปรากฏตามขอเขียนของ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี อธิบดีเสนาบดีกระทรวงธรรมการว่า "การที่รัฐบาลเอาธุระค้ำคานการเล่าเรียนของนักเรียนสยามที่ต่างประเทศตลอดจนนักเรียนทุนส่วนตัวมานี้ ก็เป็นหน้าที่ของรัฐบาลแผนกจัดการศึกษาของชาวสยามนั่นเอง จะเป็นศึกษาที่ต่างประเทศหรือศึกษาในประเทศไทยก็ต่างแต่ที่เรียนเท่านั้น" ๓

ในการดำเนินการ เกี่ยวกับการดูแลและจัดการศึกษาของนักเรียนไทยในต่างประเทศนี้ เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ร.ศ. ๑๐๘ (พ.ศ. ๒๔๓๒) ได้มีการประกาศใช้กฎหมายขอมังคัมสำหรับนักเรียนสยามที่เรียนวิชาอยู่ในประเทศยุโรป กฎหมายขอมังคัมดังกล่าวนี้จัดได้ว่าเป็นระเบียบฉบับแรกของไทยที่มุ่งจะวางระเบียบควบคุมการศึกษาและความประพฤติของนักเรียนทุนรัฐบาลที่ศึกษาวิชาในยุโรป ในขณะนั้นได้มีการจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นนักเรียนดี และนักเรียนชั่ว นักเรียนดีได้แก่ผู้ที่มีความประพฤติดีเสียหายน และมีผลการเรียนดี จะได้รับรางวัลเป็นของตอบแทนเมื่อสำเร็จการศึกษา นักเรียนชั่วได้แก่ผู้ที่มีความประพฤติและเรียนไม่ดี จะต้องส่งตัวกลับประเทศไทยหรือตัดเงินให้ชดเชยแล้วแต่กรณี ๔

๓. เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ความเรียงเรื่องต่าง ๆ ของกรมเทพ (พระนคร : ไทยเซมพ.ศ. ๒๔๓๔) หน้า ๑๒๓

๔. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖ ร.ศ. ๑๐๘ หน้า ๓๓๔

ต่อมา ตอนต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๔๖๕ - ๒๔๗๗) ได้มีการเคลื่อนไหวที่จะให้มีการวางระเบียบเกี่ยวกับการเลือกสรรคนเข้ารับราชการ และการปกครองบังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายพลเรือน<sup>๕</sup> ในการนี้กรรมการร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนได้ตกลงกันจะให้กรรมการกลางขึ้นคณะหนึ่ง ทำหน้าที่รักษาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนรวมทั้งดำเนินการสอบเลือกสรรคนเข้ารับราชการ เรื่องนี้โดยที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริจะให้กรรมการกลางดังกล่าวทำหน้าที่จัดสอบและส่งนักเรียนทุนรัฐบาลไปศึกษาวิชาในต่างประเทศด้วย ดังนั้น ในการร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๑ จึงได้กำหนดให้กรรมการกลางดังกล่าวทำหน้าที่จัดการศึกษาของนักเรียนทุนรัฐบาลฝ่ายพลเรือนในต่างประเทศ<sup>๖</sup> ทั้งนี้พระราชบัญญัติดังกล่าวได้รับการประกาศใช้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ เป็นต้นไป<sup>๗</sup>

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๑ กำหนดให้กรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วยเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ เสนาบดีกระทรวงธรรมการ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการแต่งตั้งอีก ๒ คน<sup>๘</sup> เป็นผู้รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ รวมทั้งทำหน้าที่ดูแลและจัดการศึกษาของนักเรียนทุนรัฐบาลฝ่ายพลเรือนในต่างประเทศด้วย โดยนัยดังกล่าวหน้าที่ในการดูแลและจัดการศึกษา จึงได้เปลี่ยนมือมาขึ้นกับกรรมการรักษาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือที่เรียกว่า "ก.ร.พ."

๕. บริการสวัสดิการ ก.พ. การร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ (พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสารการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๐๗) หน้า ๑

๖. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๖

๗. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ มาตรา ๒

๘. เรื่องเดียวกัน, มาตรา ๕



โดยผลแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ หน้าที่จัดการสอบคัดเลือกนักเรียนหลวงฝ่ายพลเรือน เพื่อส่งไปศึกษาวิชาในต่างประเทศ ซึ่งกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ จัดดำเนินการเอง หน้าที่จัดการศึกษาหรือควบคุมการศึกษาของนักเรียนหลวงในต่างประเทศ ซึ่งเป็นหน้าที่ของกระทรวงธรรมการ หน้าที่ดูแลความทุกข์สุขของนักเรียนหลวงในต่างประเทศ ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้รับผิดชอบ จึงได้ถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ ก.ร.พ.ทั้งสิ้น แต่ในชั้นต้นนี้ ยังคงให้กระทรวงที่มีเสนาบดีเป็นกรรมการ ก.ร.พ. โดยตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานของ ก.ร.พ.ไปพลางก่อน ดังปรากฏในรายงานของกรมพระจันทบุรี นฤนาถ นายกรัฐมนตรีพิจารณาระเบียบข้าราชการพลเรือน กรมบัญชีหลวงพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ว่า "เสนาบดีกระทรวงทั้ง ๓.... เป็นกรรมการโดยตำแหน่งจำนวนหนึ่ง จะได้นำดำเนินการในหน้าที่รวมอยู่ในทบวงการของตน" กล่าวคือกระทรวงพระคลังมหาสมบัติรับผิดชอบเกี่ยวกับการเงินของนักเรียน กระทรวงธรรมการรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกนักเรียน เพื่อจัดส่งไปศึกษาในต่างประเทศ และอำนาจการเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนและกระทรวงการต่างประเทศรับผิดชอบเกี่ยวกับการดูแลความทุกข์สุขของนักเรียน

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่า ก.ร.พ. มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการ เฉพาะนักเรียนหลวงฝ่ายพลเรือนเท่านั้น ไม่รับผิดชอบและจัดการศึกษาของนักเรียนหลวงฝ่ายทหาร และนักเรียนทุนส่วนตัว เหมือนอย่างที่กระทรวงธรรมการเคยปฏิบัติมา

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๗๕ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้นในประเทศไทย ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โค่นล้มลง และระบอบประชาธิปไตยได้เข้ามาแทนที่ เพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัย และกลไกการปกครองที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนขึ้นใหม่ และประกาศเป็นพระราชบัญญัติเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ.๒๔๗๖ เรียกว่า "พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๔๗๖" ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ.๒๔๗๖ เป็นต้นไป โดยผลแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้โดยยกเลิก ก.ร.พ. และได้จัดตั้ง



คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนชั้น หรือที่เรียกว่า "ก.พ." ทำหน้าที่สืบต่อจาก ก.ร.พ.แก้ไข คำว่า "นักเรียนหลวงฝ่ายพลเรือน" เป็น "นักเรียนทุนรัฐบาลฝ่ายพลเรือน" และในโอกาสเดียวกัน นี้ได้มีการจัดตั้งสำนักเลขาธิการ ก.พ. ขึ้นตรงต่อคณะรัฐมนตรี สำหรับเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำ ของ ก.พ. ๐๐ ควบคู่กับงานการดูแลและจัดการศึกษาของนักเรียนหลวงฝ่ายพลเรือนหรือที่พระราช บัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ใช้ว่านักเรียนทุนรัฐบาลฝ่ายพลเรือน ซึ่งเคยแบ่งแยกกัน ปฏิบัติในระหว่างกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ กระทรวงธรรมการ และกระทรวงการต่างประเทศ จึงได้โอนมาเป็นหน้าที่ของสำนักเลขาธิการ ก.พ.

ต่อมาในปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๖ และประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๕ ในการนี้ได้ขยาย หน้าที่ในการดูแลและจัดการศึกษาของ ก.พ. ให้กว้างขวางยิ่งกว่าพระราชบัญญัติฉบับก่อน ๆ กล่าวคือ ให้ ก.พ. รับผิดชอบดูแลนักเรียนทุนส่วนตัวได้โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แก้ไขลดหย่อนค่าในมาตราที่ว่าด้วยหน้าที่ ของ ก.พ. จาก "นักเรียนรัฐบาลฝ่ายพลเรือน" เป็น นักเรียนฝ่ายพลเรือน ๐๐ และนับแต่นั้นมา ก.พ. ก็ได้เข้ามามีส่วนในการดูแลและจัดการศึกษาของนักเรียนทุนส่วนตัวอีกทางหนึ่งด้วย

ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๒ - ๒๔๘๘ โลกตกอยู่ในภาวะสงคราม การไปศึกษายังต่างประเทศของนักเรียนไทยจึงหยุดชะงักลง คงมีนักเรียนจำนวนเล็กน้อยเท่านั้นที่ตกค้างอยู่ในต่างประเทศ สำนักเลขาธิการ ก.พ. จึงเสนอให้เจ้าหน้าที่ดูแลนักเรียนไปสังกัดกับกระทรวงการต่างประเทศ ต่อ มาสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลงสภาพบ้านเมืองเข้าสู่สภาพปกติ สถานศึกษาต่าง ๆ เปิดรับนักเรียนให้ เข้าศึกษาได้ ส่วนราชการและเอกชนจึงได้มีการเคลื่อนไหวจัดส่งนักเรียนไปศึกษาต่างประเทศ นักเรียนในความดูแลของ ก.พ. ทั่วจำนวนขึ้นมาก ผู้ดูแลนักเรียนที่มีอยู่ใน ๒ ประเทศคือสหรัฐอเมริกา

๐๐ พระราชบัญญัติจัดตั้งกระทรวงและกรม พ.ศ. ๒๔๗๖ หน้า ๑๗๗

๐๐ "พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๕" มาตรา ๖๖

และประเทศอังกฤษ มีงานลงมือ และในประเทศออสเตรเลีย ซึ่งมีนักเรียนไทยไปศึกษากันมากยัง  
 ไม่มีผู้ดูแลนักเรียน ดังนั้น ก.พ. ในฐานะผู้รับผิดชอบในงานนี้ จึงได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ขอจัดตั้ง  
 สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนไทยขึ้นใน ๓ ประเทศคือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และออสเตรเลีย โดยให้  
 เจ้าหน้าที่ของสำนักงานขึ้นกับสำนักงานเลขาธิการ ก.พ. และติดต่อกับสื่อสารกับสำนักงานเลขาธิการ ก.พ.  
 โดยตรง ไม่ต้องผ่านกระทรวงการต่างประเทศ เหมือนอย่างแต่ก่อน คณะรัฐมนตรีพิจารณาเมื่อวันที่  
 ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๒ เห็นชอบด้วยกับข้อเสนอ และให้สำนักงานเลขาธิการ ก.พ. กระทรวง  
 การต่างประเทศ และกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกันพิจารณาจัดตั้งสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่าง  
 ประเทศกันต่อไป และผลจากการประชุมปรึกษาหารือจัดตั้งสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนไทยในต่างประเทศ  
 เป็นที่ตกลงกัน ให้สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนฯ ขึ้นกับสำนักเลขาธิการ ก.พ. และได้มีการจัดตั้งสำนัก  
 งานผู้ดูแลนักเรียนขึ้นในสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ เมื่อพ.ศ. ๒๔๙๔ ปีต่อมาจัดตั้งที่ประเทศ  
 ออสเตรเลีย ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ จัดตั้งที่ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ จัดตั้งที่  
 ประเทศญี่ปุ่น ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ จัดตั้งที่ประเทศฝรั่งเศส อินเดียน และฮ่องกง และปี พ.ศ. ๒๕๐๖  
 จัดตั้งที่สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ แต่ต่อมาเนื่องจากที่ฮ่องกงมีนักเรียนไทยศึกษาอยู่น้อย จึงได้ยุบเลิกสำนัก  
 งานผู้ดูแลนักเรียนในเมืองฮ่องกง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๗ คงไว้เพียงเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ก.พ. ให้  
 ปฏิบัติงานดูแลนักเรียนโดยฝากไว้กับสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง เท่านั้น ๒๒

ปัจจุบัน ก.พ. มีสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ ๔ แห่ง ปฏิบัติหน้าที่คาน  
 การดูแลและจัดการศึกษาของนักเรียนไทยในต่างประเทศ ในจำนวนนี้ ๓ แห่งเป็นสำนักงานใหญ่  
 มีหัวหน้าสำนักงานเป็นข้าราชการชั้นพิเศษ เทียบรองอธิบดี เรียกว่า "ที่ปรึกษาการศึกษาประจำ  
 สถานเอกอัครราชทูต" ซึ่งได้แก่สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในสหรัฐอเมริกา สำนักงานผู้ดูแลนักเรียน  
 ในประเทศอังกฤษ และสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ อีก ๑ แห่งเป็นสำนักงาน  
 กลาง มีหัวหน้าสำนักงานเป็นข้าราชการชั้นพิเศษ เทียบผู้อำนวยการกอง เรียกว่า "ที่ปรึกษาการ  
 ศึกษาประจำสถานเอกอัครราชทูต" ได้แก่สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทศญี่ปุ่น และสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทศอินเดีย อีก ๒ แห่ง เป็นสำนักงานเล็ก ใต้แกสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนไทยในประเทศออสเตรเลีย และในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งผู้ดูแลนักเรียนในประเทศสวิสเซอร์แลนด์ด้วย มีหัวหน้าสำนักงานเป็นข้าราชการชั้นเอก เรียกว่า "ผู้ดูแลนักเรียน" นอกจากนี้สำนักงาน ก.พ. ยังได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานดังกล่าวในบางประเทศที่มีนักเรียนไทยศึกษาอยู่บ้าง แต่ไม่มากพอถึงกับมีความจำเป็นต้องจัดตั้งสำนักงานคือที่สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และ ฮองกง ประเทศอื่น ๆ นอกจากนี้ที่กล่าวมานี้ ก.พ. มอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศ โดยสถานทูต และสถานกงสุลเป็นผู้ดำเนินการแทน ก.พ.

ในการดูแลและจัดการศึกษาของนักเรียนไทยในต่างประเทศ สำนักงาน ก.พ. และสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนไทยในต่างประเทศ ดำเนินการอย่างไรบ้างนั้น อาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาในต่างประเทศทั้งหลาย ตั้งแต่เตรียมตัวเดินทางไปศึกษา ระหว่างศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาและเดินทางกลับประเทศไทย เป็นงานในความรับผิดชอบของหน่วยงานดังกล่าวนี้ทั้งสิ้น งานเหล่านี้ได้แก่การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่นักเรียนในการเดินทางไปศึกษา ในระหว่างศึกษาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาและความเป็นอยู่ในต่างประเทศ จัดหาสถานศึกษาและที่พัก ดูแลความทุกข์สุขของนักเรียนและข้าราชการลาศึกษา ควบคุมและติดตามผลการเรียนและความประพฤติและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือการควบคุมการใช้จ่ายเงินของนักเรียน บริการต่าง ๆ เหล่านี้นักเรียนทุกคนมีสิทธิโดยเท่าเทียมกันที่จะได้รับจาก ก.พ. สำนักงาน ก.พ. และสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนไทยในต่างประเทศ



## สำนักงาน ก.พ.

สำนักงาน ก.พ. ซึ่งมีคำเต็มว่า สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน มีฐานะเป็นกรม อยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีเลขาธิการ ก.พ. และรองเลขาธิการ ก.พ. เป็นผู้บังคับบัญชาในตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี และรองอธิบดี ทามลำดับ และมีเจ้าหน้าที่อื่น ๆ อีกเป็นจำนวนเท่าที่จำเป็น เพื่อปฏิบัติงานประจำของ ก.พ.

สำนักงาน ก.พ. แบ่งส่วนราชการดังนี้ (ดูแผนภูมิ ๑)

๑. สำนักงานเลขาธิการกรม
๒. กองคลัง
๓. กองวิชาการ
๔. กองการสอบ
๕. กองตำแหน่งและอัตราเงินเดือน
๖. กองวินัยและนิติการ
๗. กองทะเบียนประวัติ
๘. กองการศึกษาต่างประเทศ
๙. สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ

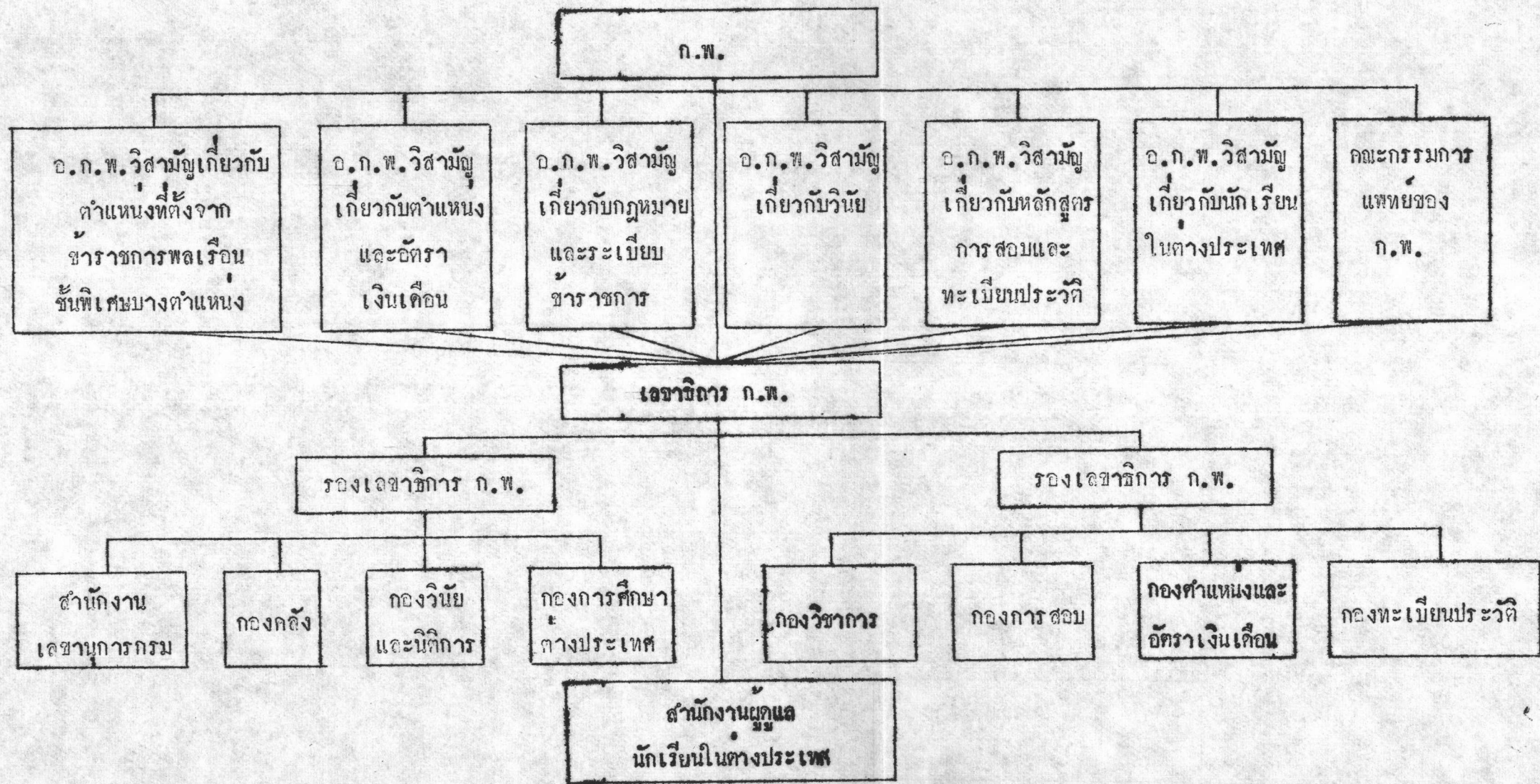
๑๓. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๔๕ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕

๑๔. กฎ ก.พ. ที่ ๓๕๑/๒๕๑๕ ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่มีชื่ออย่างอื่นในสำนักงาน ก.พ. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๙ ตอนที่ ๒๓ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ หน้า ๑๐๘๘

๑๕. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการแบ่งส่วนราชการสำนักงาน ก.พ. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๔๔ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๔ หน้า ๒๕๓ - ๒๕๔

แผนภูมิ ๑

แผนภูมิแสดงการจัดองค์การของ ก.พ.





ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลนักเรียนในต่างประเทศโดยตรง ได้แก่ กองการศึกษาต่างประเทศ กองคลัง และสำนักงานดูแลนักเรียนในต่างประเทศ นอกจากนี้มีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องของทางอ้อม ได้แก่ กองการสอบ ทำหน้าที่ช่วยกองการศึกษาต่างประเทศในด้านการสอบนักเรียนที่ประสงค์จะรับทุนรัฐบาลไปศึกษาวิชาตามความต้องการของส่วนราชการฝ่ายพลเรือน ณ ต่างประเทศ และกองวิชาการ ทำหน้าที่ช่วยกองการศึกษาต่างประเทศ ในด้านการอบรมนักเรียนที่จะเดินทางไปศึกษาในต่างประเทศ กองวินัยและนิติการ ทำหน้าที่ช่วยกองคลังในด้านการทวงถามหนี้จากนักเรียนทุนรัฐบาล นักเรียนทุนส่วนตัว ผู้ปกครองหรือผู้รับประกันในกรณีละเมิดสัญญาที่ให้ไว้ต่อสำนักงาน ก.พ.

### กองการศึกษาต่างประเทศ

มีหน้าที่และความรับผิดชอบงานเกี่ยวกับการจัดตั้ง ควบคุม และจัดการศึกษาของนักเรียนฝ่ายพลเรือนในต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนทุนรัฐบาล นักเรียนทุนส่วนตัว และข้าราชการลาศึกษาในต่างประเทศ <sup>๑๖</sup> มีผู้อำนวยการกองเป็นหัวหน้ารับผิดชอบงานและช่วยผู้อำนวยการกองเป็นผู้ช่วย

กองการศึกษาต่างประเทศ แบ่งออกเป็น ๔ ฝ่ายดังนี้.— (ดูแผนภูมิ ๒)

๑. ฝ่ายวิเคราะห์และแนะแนวการศึกษา <sup>๑๗</sup> มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้.—

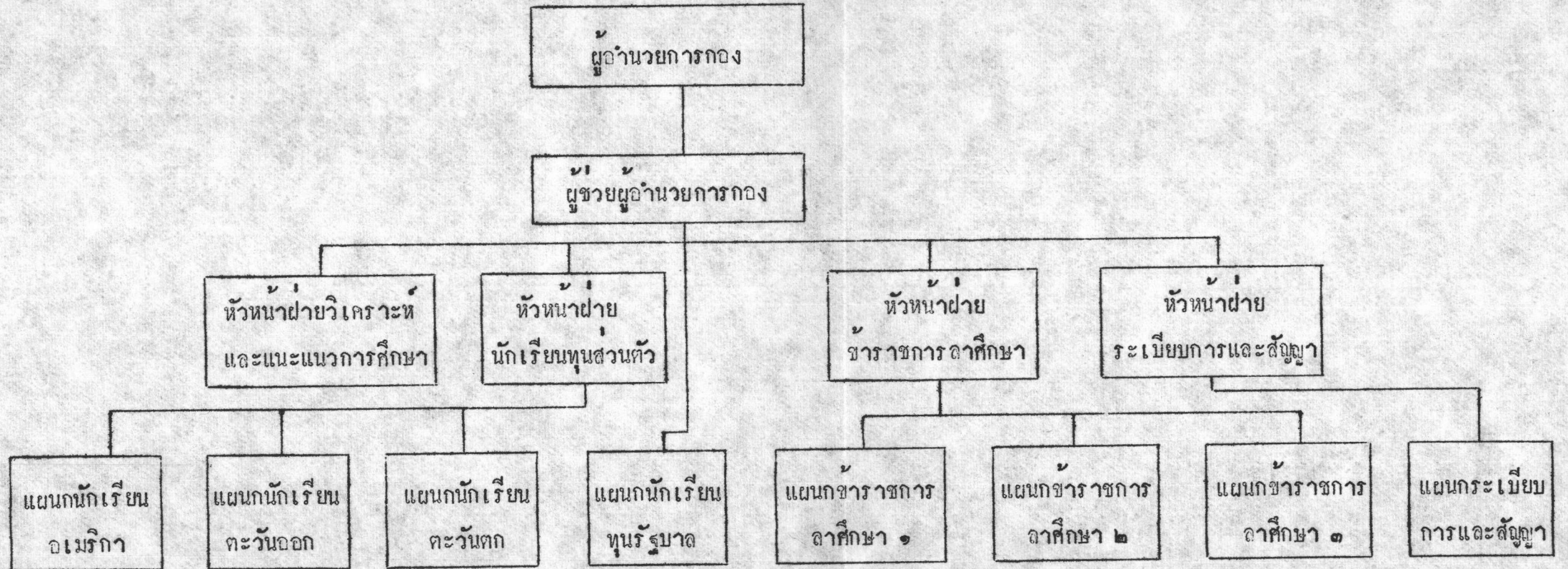
<sup>๑๖</sup> รายละเอียดการกำหนดตำแหน่งส่วนราชการและหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หน้า ๒๔ (เอกสารแนบท้ายหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ความมาก ที่ สร ๐๔๐๓/๔๖๑๑ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๔ เรื่องการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน)

<sup>๑๗</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔ - ๒๕



แผนภูมิ ๒

แผนภูมิแสดงการจัดสายงาน  
ของกองการศึกษาต่างประเทศ



๑.๑ แนะนำชี้แจงและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้แทนกระทรวง  
ทบวงกรมต่าง ๆ ให้ทราบถึงระเบียบการควบคุมดูแลนักเรียน หลักสูตรการศึกษา ค่าใช้จ่าย ความ  
เป็นอยู่ และขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนทุนส่วนตัวและผู้ปกครองได้  
เลือกและจัดแนวการศึกษา สถานศึกษาได้ถูกต้องและประหยัด

๑.๒ ร่วมกับกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ พิจารณาจัดแนวการศึกษาของนักเรียน  
ทุนรัฐบาล และข้าราชการลาศึกษาด้วยทุนส่วนตัว

๑.๓ ช่วยและให้คำแนะนำแก่นักเรียนซึ่งสำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ และ  
ประสงค์จะเข้ารับราชการในกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ

๑.๔ ช่วยและให้คำแนะนำแก่กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ที่ประสงค์จะสรรหานัก  
เรียนซึ่งสำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ เพื่อบรรจุเข้ารับราชการตามความต้องการให้ตรงตาม  
ตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลของกระทรวงทบวงกรมนี้ๆ

๑.๕ ดำเนินการติดต่อ และเผยแพร่ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมและจัดพิมพ์  
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ค่าใช้จ่ายและความเป็นอยู่ของนักเรียนในต่างประเทศ ให้ผู้ปกครอง  
และประชาชนทราบ

๑.๖ รวบรวมหลักสูตร การศึกษาของสถาบันในต่างประเทศ

๑.๗ สัมภาษณ์นักเรียนที่กลับจากต่างประเทศ เพื่อทราบความเคลื่อนไหวเกี่ยว  
กับการศึกษาและสถานศึกษา

๑.๘ รวบรวมสถิตินักเรียนที่กลับจากต่างประเทศ โดยแยกเป็นรายประเทศ  
สาขาวิชา และทุน

๑.๙ วิเคราะห์ผลการศึกษาของนักเรียนทุนรัฐบาลนักเรียนและข้าราชการลา



ศึกษาด้วยทุนส่วนตัว คือ ข้าราชการ ๗ ต่างประเทศในความดูแลของ ก.พ. เพื่อให้ นักเรียนและข้าราชการ  
การลาศึกษาดังกล่าวศึกษาให้โดยผลดีตามแนวการศึกษาที่วางไว้ รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุง  
แก้ไขเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนและข้าราชการการลาศึกษาดังกล่าว

๑.๑๐ ความคุ้มครองการศึกษาของนักเรียนทุนรัฐบาล ตามความต้องการของ  
กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแนวการศึกษาที่วางไว้ ตลอดจนดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยว  
ข้องกับนักเรียนทุนรัฐบาล

๒. ฝ่ายนักเรียนทุนส่วนตัว มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้-

๒.๑ จัดส่งนักเรียนทุนส่วนตัวไปรับการตรวจร่างกายและอนามัยจากคณะกรรมการ  
การแพทย์ ก.พ.

๒.๒ จัดส่งนักเรียนไปทำหนังสือเดินทางที่กระทรวงการต่างประเทศ และส่ง  
ไปทำวีซ่าที่สถานทูต หรือสถานกงสุลของประเทศที่จะส่งตัวนักเรียนไปศึกษา

๒.๓ จัดดำเนินการส่งนักเรียนทุนส่วนตัวเดินทางไปศึกษา ณ ต่างประเทศ

๒.๔ ตรวจสอบรายงานการศึกษาของนักเรียนทุนส่วนตัว และส่งรายงานการ  
ศึกษาใหญ่ปกครองทราบ

๒.๕ ทำบันทึกความเห็นเสนอ ก.พ. และ อ.ก.วิสามัญเกี่ยวกับนักเรียนใน  
ต่างประเทศ

๒.๖ โต้ตอบหนังสือและยื่นขัมติ ก.พ. และ อ.ก.วิสามัญเกี่ยวกับนักเรียน  
ในต่างประเทศ ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง คือ กระทรวงการต่างประเทศ ผู้ปกครองนักเรียน ธนาคารแห่ง  
ประเทศไทย และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย



๓. ฝ่ายข้าราชการลาศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้.-

- ๓.๑ พิจารณาเสนอเรื่องข้าราชการขอลาศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ต่อ ก.พ.
- ๓.๒ จัดส่งข้าราชการไปรับการตรวจร่างกายและอนามัยจากคณะกรรมการแพทย์ ก.พ. และไปทำหนังสือเดินทางที่กระทรวงการต่างประเทศ และส่งไปทำวีซ่าที่สถานทูต หรือสถานกงสุล ของประเทศที่จะส่งข้าราชการไปศึกษา
- ๓.๓ จัดและดำเนินการส่งข้าราชการลาศึกษาเดินทางไปศึกษา ณ ต่างประเทศ
- ๓.๔ ตรวจสอบรายงานการศึกษาของข้าราชการลาศึกษา และจัดส่งรายงานการศึกษาใหญ่ปกครองและกระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดของข้าราชการลาศึกษาทราบ
- ๓.๕ ทำบันทึกความเห็นเสนอ ก.พ.และ อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับนักเรียนในต่างประเทศ
- ๓.๖ โต้ตอบหนังสือและยืนยันมติ ก.พ. และ อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับนักเรียนในต่างประเทศ ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง คือสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ กระทรวงเจ้าสังกัด กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ ผู้ปกครองนักเรียน ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมวิเทศสหการ
- ๓.๗ ควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการให้ข้าราชการไปศึกษาฝึกอบรม ณ ต่างประเทศ พ.ศ.๒๕๑๒

๔. ฝ่ายระเบียบการและสัญญา มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้.-

---

๑๔. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒

๒๐. เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

๔.๑ ทำเนิการรับฝากนักเรียนทุนส่วนทั้ และข้าราชการลาศึกษา เข้าอยู่ในความดูแลของ ก.พ.

๔.๒ จัดทำ เก็บรักษา และแนะนำชี้แจงเกี่ยวกับแผนงาน และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการดูแลจัดการศึกษานักเรียนไทยในทางประเทศ

๔.๓ จัดทำสัญญานักเรียนและข้าราชการลาศึกษา และนักเรียนทุนรัฐบาล

๔.๔ จัดทำสัญญาผูกครอง

๔.๕ จัดทำสัญญาค่าประกัน

๔.๖ จัดทำสถิตินักเรียนไทยในทางประเทศ

๔.๗ ปฏิบัติงานโต้ตอบและงานอื่นที่ไม่อยู่ในหน้าที่ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ งานวิเคราะห์และแนะแนวการศึกษา มีหัวหน้าฝ่ายวิเคราะห์และแนะแนวการศึกษาเป็นหัวหน้ารับผิดชอบงานของฝ่ายฯ งานนักเรียนทุนส่วนทั้มีหัวหน้าฝ่ายนักเรียนทุนส่วนทั้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบงานของฝ่ายฯ และฝ่ายหนึ่งแบ่งออกเป็น ๓ แผนกคือ แผนกนักเรียนอเมริกา แผนกนักเรียนตะวันออก และแผนกนักเรียนตะวันตก งานข้าราชการลาศึกษา มีหัวหน้าฝ่ายข้าราชการลาศึกษาเป็นหัวหน้ารับผิดชอบงานของฝ่ายฯ และฝ่ายฯ แบ่งออกเป็น ๓ แผนก คือแผนกข้าราชการลาศึกษา ๑ แผนกข้าราชการลาศึกษา ๒ และแผนกข้าราชการลาศึกษา ๓ ฝ่ายระเบียบการและสัญญา มีหัวหน้าฝ่ายระเบียบการและสัญญาเป็นหัวหน้ารับผิดชอบงานของฝ่ายฯ นอกจากนี้ยังมีแผนกนักเรียนทุนรัฐบาล ซึ่งขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการกองการศึกษาทางประเทศ

กองคลัง

กองคลัง มีหน้าที่และความรับผิดชอบงานทั้ไปเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การพัสดุ

และจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสำนักงาน ก.พ. ๒๑ มีหัวหน้ากอง เป็นหัวหน้ารับผิดชอบ  
งานกอง ๆ แบ่งงานออกเป็น ๒ ฝ่ายดังนี้ (กฎแผนภูมิ ๓ )

๑. ฝ่ายการบัญชี การงบประมาณ และพัสดุ ๒๒ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ  
ดังนี้.-

๑.๑ จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสำนักงาน ก.พ. และจัดทำประ-  
มทกรายจ่ายประเภทเงินอุดหนุนเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนไทยในต่างประเทศ และงบประมาณ  
รายจ่ายของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ

๑.๒ ตรวจสอบและจัดส่งบัญชีค่าใช้จ่ายของนักเรียนและข้าราชการการศึกษา  
ควยทุนส่วนตัวในต่างประเทศให้ผูกครองและของนักเรียนทุนรัฐบาลให้สำนักงานคณะกรรมการตรวจ  
เงินแผ่นดิน

๑.๓ ตรวจสอบรายงานการเงินและความคุมการจ่ายเงินงบประมาณ และเงิน  
นอกงบประมาณของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการดูแลนักเรียน  
ซึ่งสถานทูตหรือสถานกงสุล ทำหน้าที่แทนให้เป็นไปตามระเบียบ และจัดส่งรายงานการเงินให้สำนัก  
งานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

นอกจากนี้ยังทำหน้าที่วิเคราะห์การใช้จ่ายเงินงบประมาณของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียน  
ในต่างประเทศ ว่าได้เป็นไปตามความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด

๒. ฝ่ายการเงิน ๒๓ มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้.-

๒๑. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓

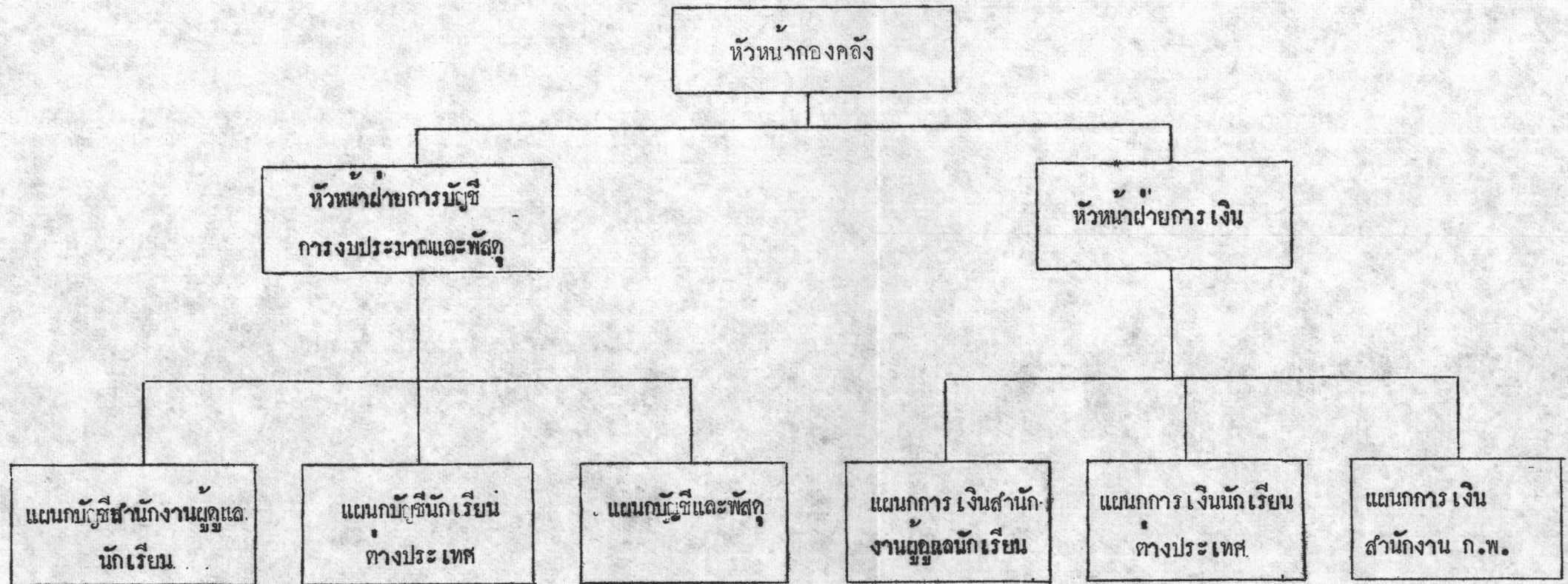
๒๒. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓ - ๔

๒๓. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔ - ๕



แผนภูมิ ๓

แผนภูมิแสดงการจัดสายงาน  
ของกองคลัง



๒.๑ เรียก รับ จ่าย และ เก็บรักษา ทั้ง เงินงบประมาณและ เงินนอกงบประมาณ รวมทั้ง เงินค่าใช้จ่ายของนักเรียนทุนส่วนตัวที่ศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ในความดูแลของ ก.พ.ควย

๒.๒ จัดส่งเงินค่าใช้จ่ายของนักเรียนและข้าราชการลาศึกษาด้วยทุนส่วนตัว ณ ต่างประเทศ ไปยังสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ และสถานทูต หรือสถานกงสุล ที่ทำหน้าที่แทน โดยผ่านทางสำนักงานเลขานุการ จ่ายคราฟต์ตามรายการที่แผนกสารบรรณขอเบิก

๒.๓ ดำเนินการ เพื่อจัดส่งค่าใช้จ่ายของนักเรียนทุนรัฐบาล และของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ ไปยังสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ และสถานทูต หรือสถานกงสุลที่ทำหน้าที่แทน

๒.๔ แจงผู้ปกครองให้ชดใช้เงินจ่ายเกินบัญชีของนักเรียนและข้าราชการลาศึกษาด้วยทุนส่วนตัว หรือให้มารับเงินเหลือจ่ายเมื่อปิดบัญชี

๒.๕ เตรียมการในส่วนที่เกี่ยวกับการเงินและดำเนินการ เบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่าย ในการเดินทางของนักเรียนทุนรัฐบาลและของข้าราชการที่ย้ายไปประจำและกลับจากสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ

๒.๖ พิจารณาขอหารือและดำเนินการ เกี่ยวกับการขออนุมัติจ่ายเงินเป็นกรณี พิเศษของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ และสถานทูต หรือสถานกงสุล ซึ่งทำหน้าที่แทน

ทั้งนี้ งานการบัญชีการงบประมาณและพัสดุ มีหัวหน้าฝ่ายการบัญชีการงบประมาณและพัสดุ เป็นหัวหน้ารับผิดชอบงานของฝ่าย ๆ และฝ่าย ๆ แยกออกเป็น ๓ แผนกคือ แผนกบัญชีสำนักงานผู้ดูแลนักเรียน แผนกบัญชีนักเรียนต่างประเทศ และแผนกบัญชีและพัสดุ สำหรับงานการเงินมีหัวหน้าฝ่ายการเงินรับผิดชอบงานของฝ่าย ๆ และฝ่าย ๆ แยกออกเป็น ๓ แผนกคือ แผนกการเงินสำนักงานผู้ดูแลนักเรียน แผนกการเงินนักเรียนต่างประเทศ และแผนกการเงินสำนักงาน ก.พ.



## สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ

สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ มีฐานะเป็นกอง มีหน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับการควบคุมดูแล และจัดการศึกษาของนักเรียนฝ่ายพลเรือนในประทศต่าง ๆ สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศที่จัดตั้งในขณะนี้ ๘ แห่งคือ ๒๔

๑. สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในสหรัฐอเมริกา รับผิดชอบดูแลนักเรียนในสหรัฐอเมริกา และประเทศแคนาดา

๒. สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทอังกฤษ รับผิดชอบดูแลนักเรียนในสหราชอาณาจักร

๓. สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ รับผิดชอบดูแลนักเรียนในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

๔. สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน รับผิดชอบดูแลนักเรียนในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

๕. สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทอินเดีย รับผิดชอบดูแลนักเรียนในประเทอินเดีย

๖. สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทญี่ปุ่น รับผิดชอบดูแลนักเรียนในประเทญี่ปุ่น

๗. สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทฝรั่งเศส รับผิดชอบดูแลนักเรียนในประเทฝรั่งเศสและสวิสเซอร์แลนด์

๘. สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทออสเตรเลีย รับผิดชอบดูแลนักเรียนในประเทออสเตรเลีย

๒๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗

๒๕ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน



สำนักงานใหญ่ข้าราชการชั้นพิเศษ ตำแหน่งที่ปรึกษาการศึกษาประจำสถานเอกอัครราชทูต เป็นหัวหน้าสำนักงาน บังคับบัญชารับผิดชอบงานของสำนักงานและมีข้าราชการชั้นเอก ตำแหน่งผู้ช่วยที่ปรึกษาการศึกษาเอก เป็นผู้ช่วยในการบังคับบัญชางาน สำนักงานกลาง มีข้าราชการชั้นพิเศษ ตำแหน่งที่ปรึกษาการศึกษาประจำสถานเอกอัครราชทูต เป็นหัวหน้าสำนักงาน บังคับบัญชารับผิดชอบงาน และมีข้าราชการชั้นเอกตำแหน่งผู้ช่วยที่ปรึกษาการศึกษาโทเป็นผู้ช่วย ส่วนสำนักงานเล็กมีข้าราชการชั้นเอก ตำแหน่งผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ เป็นหัวหน้า บังคับบัญชารับผิดชอบงานของสำนักงาน และมีผู้ช่วยผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ ซึ่งเป็นข้าราชการชั้นโท ทำหน้าที่ช่วยผู้ดูแลนักเรียนฯ ในการบังคับบัญชางานของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ โดยทั่วไปแบ่งส่วนราชการออกเป็น ๓ ฝ่าย ได้แก่ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายกลาง และฝ่ายการเงินและบัญชี ๒๖

(ดูแผนภูมิ ๔)

๑. ฝ่ายการศึกษา ๒๗ มีหน้าที่ดังนี้ :-

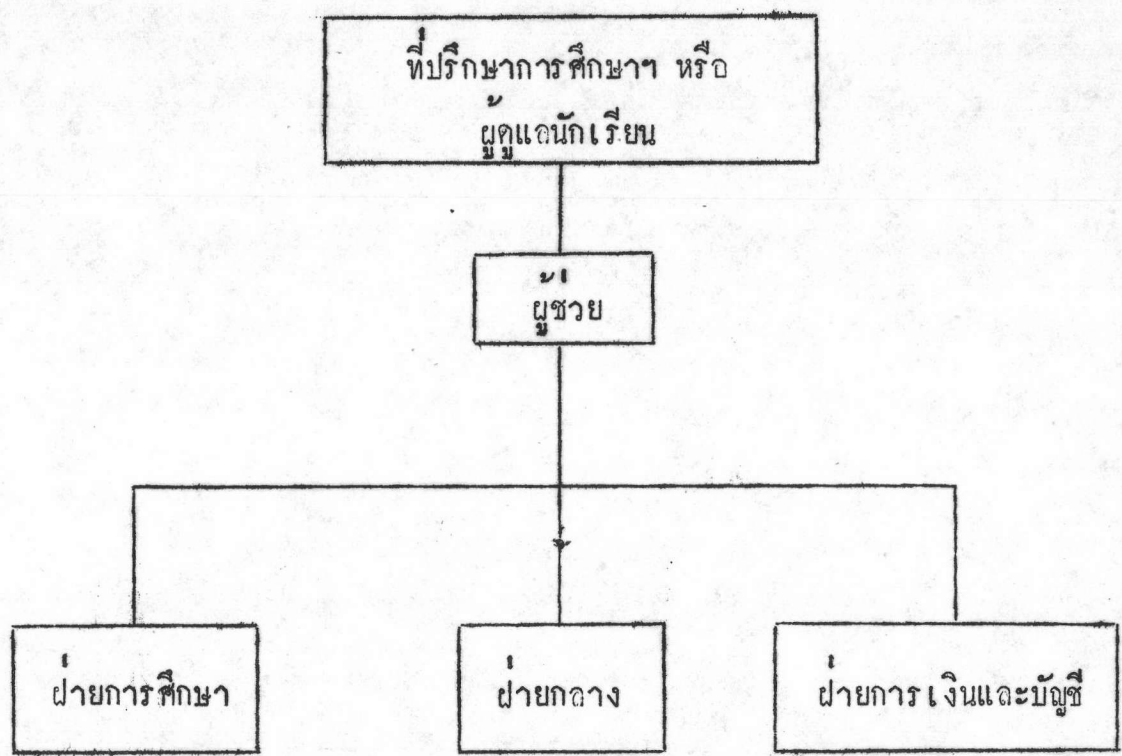
- ๑.๑ วิเคราะห์เลือกสถานศึกษาและจัดหาสถานศึกษา
  - ๑.๒ แนะนำแนวการศึกษาและให้คำปรึกษาหารือแก่นักเรียน
  - ๑.๓ พิจารณาทำความเข้าใจเรื่องข้าราชการและนักเรียนทุนรัฐบาลขอเปลี่ยนแนวการศึกษา ขอเรียนชั้นสูงขึ้น ขอยืดเวลาศึกษา ขอฝึกงาน ทุนงาน
  - ๑.๔ ทรวจวิเคราะห์รายงานการศึกษา และทำความเข้าใจ
  - ๑.๕ ติดต่อสถานศึกษาและอาจารย์ เพื่อขอทราบรายละเอียดและผลการศึกษา
- เพื่อประสานงานและอื่น ๆ

๒๖. สำนักงาน ก.พ. สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนไทย (เอกสารโรเนียว)

๒๗. เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

แผนภูมิ ๔

แผนภูมิแสดงการจัดองค์กร ของสำนักงาน  
ผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ



๒. ฝ่ายกลาง ๒๕ มีหน้าที่ดังนี้

ประเทศอื่น

๒.๑ แปรเรื่องต่าง ๆ ที่ ก.พ.ขอให้ดำเนินการส่งให้ฝ่ายการศึกษาจัดการ

๒.๒ ร่างโต้ตอบ ติดต่อกับสำนักงาน ก.พ. และสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนใน

นักเรียน

๒.๓ ให้บริการช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ

๒.๔ ทำทะเบียนนักเรียน เก็บแฟ้มรายตัว และติดตามความเคลื่อนไหวของ

๒.๕ ทำสถิตินักเรียน แยกประเภทโดยละเอียด

๒.๖ ชี้แจงเรื่องต่าง ๆ แก่นักเรียนและบุคคลภายนอกที่ขอทราบ

๓. ฝ่ายการเงินและบัญชี ๒๕ มีหน้าที่ดังนี้

๓.๑ จัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนฯ

๓.๑.๑ เงินงบประมาณ

๓.๑.๒ เงินชดเชยค่าใช้จ่ายในการดูแลนักเรียนในต่างประเทศ

๓.๑.๓ เงินอื่น ๆ เช่น เงินสำรองฉุกเฉิน เป็นต้น

๓.๒ จัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายของนักเรียน

๓.๒.๑ ทุนส่วนตัว

๒๕. เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

๒๕. เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน



๓.๒.๒ ทุนรัฐบาล

๓.๓ ควบคุมและดำเนินการเกี่ยวกับการรับและจ่ายเงินของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียน นักเรียนทุนรัฐบาล และนักเรียนทุนส่วนตัว

๓.๔ ทำหนังสือโต้ตอบเกี่ยวกับงานค่านับดูและการเงินทั้งหมด

สำหรับประเทศที่สำนักงาน ก.พ. มิได้จัดตั้งสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนฯ แต่มีความจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ดำเนินการดูแลนักเรียนอยู่บางพอสมควร สำนักงาน ก.พ. จะจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงาน ณ สถานทูต หรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้น ซึ่งเรียกว่า "หน่วยงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ"

หน่วยงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศในปัจจุบันมี ๒ หน่วย คือหน่วยงานผู้ดูแลนักเรียนประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ ไทเป และหน่วยงานผู้ดูแลนักเรียนประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง<sup>๓๐</sup> หน่วยงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ มีข้าราชการชั้นโทเป็นหัวหน้าหน่วย โดยสังกัดกับสถานทูต หรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ หน่วยงานผู้ดูแลนักเรียนไทยในต่างประเทศ มีปริมาณงานในความรับผิดชอบน้อย จึงไม่มีการแบ่งส่วนราชการภายในแต่อย่างใด

<sup>๓๐</sup> "รายละเอียดการกำหนดตำแหน่งส่วนราชการ และหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน" เรื่องเดิม.. หน้า ๒๗

ประวัติการควบคุมการเงินของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียน

แต่เดิมงานควบคุมการเงินของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ ของสำนักงาน ก.พ. อยู่ในความรับผิดชอบของแผนกควบคุม กองการศึกษาต่างประเทศ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ แผนกควบคุมได้มารวมกับบางแผนกของสำนักงานเลขาธิการ เป็นกองคลัง และเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า "แผนกค่าใช้จ่ายนักเรียนต่างประเทศ" สังกัดกองคลัง มีหน้าที่และความรับผิดชอบงานดังนี้-

๑. จัดทำงบประมาณรายจ่ายประเภทเงินอุดหนุนเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนในต่างประเทศ และงบประมาณรายจ่ายของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ

๒. ดำเนินการเพื่อจัดส่งเงินค่าใช้จ่ายของนักเรียนทุนรัฐบาลและของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ ไปยังสำนักงานในต่างประเทศ และสถานทูต หรือสถานกงสุล ซึ่งทำหน้าที่แทน

๓. ตรวจสอบและจัดส่งบัญชีค่าใช้จ่ายของนักเรียนและข้าราชการลาศึกษาด้วยทุนส่วนตัวในต่างประเทศ ให้ผู้ปกครองและของนักเรียนทุนรัฐบาลให้สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

๔. ตรวจสอบและควบคุมการจ่ายเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณของสำนักงานในต่างประเทศ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการดูแลนักเรียน ซึ่งสถานทูตหรือสถานกงสุลทำหน้าที่แทน และจัดส่งสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

๕. ควบคุมงบประมาณค่าใช้จ่ายและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงบประมาณของนักเรียนทุนส่วนตัวและนักเรียนทุนรัฐบาลที่ศึกษาในต่างประเทศ ในความดูแลของ ก.พ. ทั้งหมด

๖. พิจารณาและดำเนินการ เรียกเงินและจัดส่งเงินค่าใช้จ่ายของนักเรียนทุนส่วนตัว  
ในความดูแลของ ก.พ.ทั้งหมด

๗. แจงผู้ปกครองเพื่อทวงเงินเกินบัญชีของนักเรียนและข้าราชการลาศึกษาด้วยทุน  
ส่วนตัวและเพื่อให้มารับเงินเหลือจ่ายเมื่อปิดบัญชี

๘. เตรียมการในส่วนที่เกี่ยวกับกรเงินและการดำเนินการ เบิกจ่ายเงินในการโยก  
ย้ายข้าราชการประจำในสำนักงานต่างประเทศ การเงินและการบัญชีในการ เปิดสำนักงานผู้ดูแล  
นักเรียนในต่างประเทศ

๙. พิจารณาและดำเนินการ เกี่ยวกับการขออนุมัติจ่ายเงินเป็นกรณีพิเศษของสำนักงาน  
ผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ และสถานทูต หรือสถานกงสุล ซึ่งทำหน้าที่แทน

๑๐. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

เดิมการควบคุมการเงินของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ เป็นไปในลักษณะ  
ที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ ทางคานสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนฯ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทางการเงินและการ  
บัญชี ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่มีความรู้ทางการเงินและการบัญชีมาก่อน หรือบางคนอาจจะมีความรู้บางอย่าง  
แต่ก็ขาดความรับผิดชอบ เป็นเหตุให้มีการใช้จ่ายเงินของทางราชการไปในทางที่ผิดระเบียบ บางประ-  
เทศก็มีการนำเงินของนักเรียนไปหมุนเวียนหาผลประโยชน์ส่วนตัว บางประเทศเงินขาด เป็นที่วิพากษ์  
วิจารณ์กันในหมู่ผู้ปกครองของนักเรียนตลอดมา

ทางคานแผนกค่าใช้จ่ายนักเรียนต่างประเทศ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ทำให้  
การตรวจสอบเป็นไปด้วยความล่าช้า รายงานการเงินต่าง ๆ ตลอดจนบัญชีค่าใช้จ่ายของนักเรียน  
ไม่อาจที่จะตรวจสอบได้ทันคั้งคักตอกันเรื่อยมา นักเรียนบางรายกลับมาเป็นเวลารวม ๑๐ ปีแล้ว  
สำนักงาน ก.พ. ก็ยังไม่ได้จัดส่งบัญชีค่าใช้จ่ายและใบสำคัญจ่ายให้ผู้ปกครอง เมื่อเป็นเช่นนี้จึงไม่  
อาจที่จะขอขอมพร่องต่าง ๆ ของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนฯ ได้ หรืออาจจะตรวจพบภายหลัง แต่ก็  
เป็นผลให้ต้องเสียผลประโยชน์ของประเทศชาติ และของผู้ปกครองไปมากมายแล้ว ซึ่งถ้าหาก



สำนักงาน ก.พ. สามารถที่จะตรวจสอบรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเงินและการบัญชีได้ทันที ผู้เขียน  
เชื่อว่า คงจะเป็นการดีที่ไฟแค้นคน เจ้าหน้าที่สำนักงานในต่างประเทศที่ศึกษาผลประโยชน์ส่วนตัว  
ก็คงจะทำไต่ถาม

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ สำนักงาน ก.พ. ได้เล็งเห็นความสำคัญทางด้านการเงินและการ  
บัญชีของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ จึงเริ่มดำเนินการปรับปรุงขอบกพร่องต่าง ๆ โดย  
ทานเลขาธิการ ก.พ. พันเอกจินดา ณ สงขลา ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการ ก.พ. ได้  
เริ่มสำรวจงานแผนกควบคุมที่มีอยู่ทั้งหมด เพื่อจัดวางสายงาน (Organization Chart)  
ของกองคลัง และระบบบัญชี (Accounting System) ให้สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่าง  
ประเทศ ถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกันตลอด รวมทั้งการฝึกเจ้าหน้าที่ให้สามารถที่จะรับสายงานตามระบบ  
บัญชีใหม่ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากในขณะนั้น การจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายของนักเรียนในต่างประเทศ และราย  
งานการเงินของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนฯ ไม่มีการควบคุมภายในเลย และไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าใด  
กล่าวคือบัญชีค่าใช้จ่ายของนักเรียนในบางประเทศแสดงในรูปบัญชีรายรับ รายจ่าย บางประเทศก็  
แสดงเป็นแบบรายงานและในบัญชีค่าใช้จ่ายของนักเรียนก็มีได้แยกประเภทค่าใช้จ่าย แต่จะแสดงรวม  
ในช่องเดียวกัน ซึ่งทำให้ไม่อาจทราบได้ทันทีว่าในแต่ละวงวนักเรียนคนใดใช้จ่ายเงินประเภทใดไป  
แล้วเป็นจำนวนเงินเท่าใด สำหรับรายงานการเงินของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนฯ มีการจัดทำบเดื่อน  
รายรับ-รายจ่าย บัญชีรายละเอียดเงินเดือน พ.ช.ค. บัญชีรายละเอียดค่าเช่าบ้าน และบัญชีราย  
ละเอียดค่าใช้จ่าย แต่ไม่มีการจัดทำบทรอง เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของรายงานการเงินที่ได้จัดทำ  
ขึ้นเป็นต้น และอีกประการหนึ่ง การจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายของนักเรียนและรายงานการเงินของสำนัก  
งานผู้ดูแลนักเรียนฯ ในขณะนั้น ทำโดยการพิมพ์คัด ซึ่งทำให้งานล่าช้า และส่งบัญชีค่าใช้จ่ายของ  
นักเรียนใหญ่ปกครองนักเรียนล่าช้าด้วย

เมื่อได้สำรวจงานแผนกควบคุมทั้งหมดแล้ว คุณทวีเกียรติ ฤทธิมาตร ผู้อำนวยการ  
กองระบบบัญชีและการคลัง กรมบัญชีกลาง ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกงบการเงิน กอง  
ประมวลบัญชี กรมบัญชีกลาง ก็ได้จัดวางสายงานของกองคลังและระบบบัญชีของสำนักงานผู้ดูแลนัก  
เรียนในต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๐๖ ขึ้น ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ จนกระทั่ง

ปลายปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๐๖ ท่านเลขาธิการ ก.พ. พันเอกจินดา ณ สงขลา พร้อมด้วยคุณทวีเกียรติ  
 กฤษณามระ, คุณวิโรจน์ กุลาจตุตถ์ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้ช่วยกรรม  
 การตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน) และคุณเชียร ชรรณสิทธิ์ เลขานุการ  
 กรม (ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งวิทยากรโท สำนักงาน ก.พ.) ก็ได้เดินทางไปจัดวางระบบบัญชีการ  
 เงินและตรวจสอบบัญชีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ณ สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ เพื่อคัดลอกมาเข้า  
 บัญชีตามระบบใหม่ และฝึกเจ้าหน้าที่ให้สามารถที่จะรับสายงานตามระบบบัญชีใหม่ด้วย ภายหลังจากการ  
 ใช้ระบบบัญชีสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ พ.ศ.๒๕๐๖ ก็มีแนวความคิดว่าหากยังไม่ปล่อยให้  
 เจ้าหน้าที่ผู้ไม่มีความรู้ทางการเงินและการบัญชีรับผิดชอบเกี่ยวกับการเงินและการบัญชีแล้ว ก็ยาก  
 ที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้ ท่านเลขาธิการ ก.พ. จึงดำริที่จะส่งนักบัญชีไปประจำในต่างประเทศ  
 โดยเริ่มจัดส่งไปยังประเทศต่าง ๆ ที่มีความต้องการตามลำดับก่อนหลัง ในขณะเดียวกันก็ได้เพิ่มนัก  
 บัญชีในสำนักงาน ก.พ.ให้มากขึ้นด้วย ซึ่งมีผลให้งานการควบคุมการเงินของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียน  
 ในประเทศต่าง ๆ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๐๘ ท่านเลขาธิการ ก.พ. พร้อมด้วย  
 คุณทวีเกียรติ กฤษณามระ ได้เดินทางไปตรวจราชการที่สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ จุด  
 ประสงค์ก็เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชีประจำสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนใน  
 แต่ละประเทศว่าได้ปฏิบัติตามระบบบัญชี กฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือไม่  
 เพียงใด ซึ่งได้ผลเป็นที่พอใจ ปัญหาต่าง ๆ ที่มีการวิพากษ์วิจารณ์มาแต่เดิมได้ค่อย ๆ หมดไป ภาย  
 หลังการเดินทางไปตรวจราชการครั้งนี้ ได้มีการแก้ไขระบบบัญชีสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประ  
 เทศ พ.ศ.๒๕๐๖ เสียใหม่ โดยให้ใช้ระบบบัญชีสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ พ.ศ.๒๕๐๘  
 แทน ส่วนสาระสำคัญของระบบบัญชีสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนฯ พ.ศ.๒๕๐๘ นี้ไม่แตกต่างจากระบบบัญชี  
 สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนฯ พ.ศ.๒๕๐๖ เท่าไรนัก เพียงแต่ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและสะดวกใน  
 ทางปฏิบัติแก่สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทศต่าง ๆ มากขึ้น แต่อย่างไรก็ดี แม้จะได้เพียรพยายาม  
 ปรับปรุงแก้ไขหาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมและรัดกุมเพียงพอแล้วก็ตาม เนื่องจากจำนวนนักเรียน  
 ในความดูแลของ ก.พ. เพิ่มขึ้นจากเดิมมาก แค่อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ก็ยังมีได้เพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนกับ  
 งานที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความร่วมมือในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้วย ซึ่งผู้เขียนเชื่อว่า

เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้การควบคุมการเงินของสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทศต่าง ๆ อาจล่าช้า  
และบกพร่องไปบ้าง จึงจะได้นำมากล่าวในบทความต่อไป